

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 18.7.2005
KOM(2005) 329 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**DĖL PRIEMONIŲ, SKIRTŲ UŽTIKRINTI DIDESNĮ SAUGUMĄ, SUSIJUSĮ SU
SPROGMENIMIS, DETONATORIAIS, BOMBŲ GAMYBOS ĮRANGA IR
ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS**

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

DĖL PRIEMONIŲ, SKIRTŲ UŽTIKRINTI DIDESNĮ SAUGUMĄ, SUSIJUSĮ SU SPROGMENIMIS, DETONATORIAIS, BOMBŲ GAMYBOS ĮRANGA IR ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS

1. ĮVADAS

Teroristai dažniausiai naudoja sprogmenis, siekdami sužaloti nekaltus žmones ir taip sukelti baimą tarp piliečių, gyvenančių demokratinėse, laisvose ir atvirose visuomenėse. 2003 m. spalį TVR Taryba nusprendė, kad nebūtina diegti naujų sprogmenų sandėliavimo ir gabenimo priemonių. Tačiau, po 2004 m. kovo 11 d. teroristų išpuolių Madride, ES valstybėse narėse jaučiamas bendras poreikis sukurti labiau harmonizuotą sistemą, kuri padėtų užkirsti kelią teroristams įsigyti sprogmenų, detonatorių, bombų gamybos įrangos ir šaunamųjų ginklų. **2004 m. kovo 25 d. deklaracijoje Europos Vadovų Taryba** pripažino, jog „reikia užtikrinti, kad teroristų organizacijos ir grupės nuolat jaustų didelį savo veiklai reikalingų sudedamųjų dalių stygių“. Ypač joje pabrėžiamas „būtinumas užtikrinti didesnę šaunamųjų ginklų, sprogmenų, bombų gamybos įrangos ir teroristinius išpuolius rengti padedančių technologijų saugumą“. Be to, pataisytu **2004 m. birželio mėn. kovos su terorizmu veiksmų planu** Taryba ir Komisija buvo paragintos išnagrinėti didesnės sprogmenų apsaugos priemonių galimybes (Veiksmas 3.6.1).

2004 m. spalio mėn. komunikate *Teroristinių išpuolių prevencija, parengtis jiems ir reagavimas*¹ Komisija pranešė apie savo ketinimą prireikus pateikti pasiūlymus, skirtus užtikrinti aukščiausią saugumo lygį Europoje. 2004 m. lapkričio mėn. Europos Vadovų Tarybos patvirtinta **Hagos programa – laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimas ES Komisija raginama teikti pasiūlymus dėl sprogmenų sandėliavimo ir vežimo apsaugos gerinimo bei dėl pramoninių ir cheminių pirtakų atsekamumo užtikrinimo**. Komisija pritaria šiam raginimui ir pateikia savo pasiūlymus šiame komunikate.

Komisijos nuomone, visos suinteresuotosios šalys, ypač pramonė (įskaitant gamintojus, galutinius vartotojus, vežėjus, mokslininkus), valstybės narės ir Europolas turi prisidėti prie apsaugos, susijusios su sprogmenimis ir šaunamaisiais ginklais, gerinimo. Neabejojant dėl sprogmenų naudos pramonei, politikai privalo **imtis priemonių, kad jų neteisėto panaudojimo galimybės būtų sumažintos ir panaikintos, taip užtikrinant gyventojų saugumą**. Vidinės apsaugos srityje reikėtų pasekti sprogmenų ir šaunamųjų ginklų gamintojų pavyzdžiu, kurie jau praeityje įsisąmonino saugos būtinybę, tapusią įprasta jų gaminiams. Komisijos nuomone, visos suinteresuotosios šalys turėtų pakeisti savo požiūrį šiuo klausimu ir, užuot logiškai svarstę „ar“, ieškotų būdų „kaip“ to galima pasiekti. Todėl Komisija yra pasirengusi palaikyti **struktūrinį dialogą su privačiu sektoriumi** ir išanalizuoti galimybes, kaip galima sustiprinti sudedamųjų dalių ir galutinių produktų apsaugos priemones, ypač susijusias su sandėliavimu, prekyba, vežimu ir atsekamumu, gamybos ir tiekimo grandinėse. Ieškodama būdų, kaip garantuoti apsaugą, susijusią su sprogmenimis ir šaunamaisiais ginklais, Komisija gali pasinaudoti turima patirtimi kitose srityse – pvz., atsekamumu maisto gamybos ir tiekimo grandinėse sveikatos apsaugos tikslais.

¹ KOM (2004) 698 galutinis, 2004 10 20.

2. ES PLANAS SAUGUMO, SUSIJUSIO SU SPROGMENIMIS, DIDINIMUI

Komisija planuoja **sutelkti visas didžiausias suinteresuotąsias šalis**: sprogmenų gamintojus ir pardavėjus, Europolo ir *SitCen* ekspertus, valstybių narių ekspertus, Komisijos ir Tarybos terorizmo darbo grupes. Vėliau Komisija apsvarstys ekspertų grupės (Sprogmenų saugumo ekspertų grupė) steigimo klausimą ir įpareigos ją parengti ir pateikti Komisijai *ES planą saugumo, susijusio su sprogmenimis ir šaunamaisiais ginklais, gerinimui*. Šiuo planu reikėtų užtikrinti viešųjų ir privačių priemonių šioje srityje papildomumą ir nustatyti aiškius tikslus. Plano įgyvendinimui ir kontrolei turi būti numatytas darbo metodas. Ekspertų grupė įvertintų poreikius srityse, susijusiose su sprogmenų ir šaunamųjų ginklų apsaugos gerinimu, nustatytų aptikimo ir intervencijos gebėjimų trūkumus ES, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, ir apskaičiuotų reikalingas išlaidas.

3. SANDĖLIAVIMAS, VEŽIMAS IR APTIKIMAS

Pagal Hagos programą, pagrindinis dėmesys šiame komunikate skiriamas sandėliavimui, vežimui ir aptikimui. Akivaizdu, kad sprogmenų sandėliavimo apsaugos metodai, pvz., **fizinės priemonės ir veiksmingi apskaitomybės ir audito standartai**, yra labai svarbūs neleidžiant teroristams įsigyti legalių gaminių vagystės ar neteisėto pasisavinimo būdu. Nors skaidrumas yra itin svarbus, nes padeda nuodugniai kontroliuoti tokių produktų pervežimą, aptikimo metodai (pvz., ženklinimas arba žymėjimas) naudotini stebint tolimesnį sprogmenų gyvavimo ciklą bei atskleidžiant pavojingus pervežimus ir įtarimą keliantį laikymą. Taip pat reikia nustatyti taisykles, įpareigojančias pardavėjus sprogmenimis pranešti apie kiekvieną įtartiną sandorį. Be to, pervežami pavojingi kroviniai – sprogmenys ir visa su bombomis susijusi įranga ir prietaisai – gali tapti tiesioginio užpuolimo objektu arba būti nelegaliai nukreipti kita, nei numatyta, kryptimi. **Taigi apsaugos priemonės ir aptikimas taip pat privalo tapti svarbiausiu aspektu visuose tiekimo grandinės etapuose.**

Kovai su terorizmu reikia pasitelkti visus įmanomus išteklius. Šią problemą būtina visapusiškai išnagrinėti, nes, dėl padidėjusių kai kurių sprogmenų ir detonatorių aptikimo galimybių, teroristai gali būti priversti naudoti kitus, dar sunkiau aptinkamus sprogmenis ar medžiagas.

Visapusiška skirtingų sprogmenų tipų aptikimo metodų ir jų rezultatyvumo analizė yra labai svarbi nustatant didžiausias rizikas. Priemonės, kuriomis siekiama mažinti neteisėto sprogmenų panaudojimo teroristiniais ar nusikalstamai tikslais riziką, turi būti išsamios ir apimti prekybos sprogmenimis taisykles (įskaitant pranešimus apie įtartinus sandorius), sprogmenų žymėjimą, griežtesnes vežimo ir sandėliavimo apsaugos priemones, technologijų panaudojimą sprogstamųjų medžiagų aptikimui, žymėjimui ir stebėjimui, dalijimąsi informacija ir paramą tyrimams. ES, visais atžvilgiais remdama abipusį vaisingą bendradarbiavimą su JAV, turėtų stengtis, kad neatsirastų transatlantinė technologijų spraga, ypač susijusi su aptikimo įrangos panaudojimu pervežimo punktuose.

Be to, vadinamieji „**savadarbiai**“ **sprogmenys**, pagaminti iš lengvai prieinamų cheminių medžiagų, kelia tokią pat grėsmę, kaip ir pramoniniu būdu pagaminti sprogmenys. Tad jų aptikimo tobulinimo tyrimams taip pat turi būti teikiama pirmenybė.

Į rinką patenkantys **demilitarizuoti sprogmenys** taip pat kelia didelį pavojų. Kadangi paprastai kariniai sprogmenys nėra žymimi, juos aptikti yra dar sunkiau, nei civilinius. Dėl šios priežasties didelį nerimą kelia oficiali ar analogiška prekyba karinių sprogmenų pertekliumi ir platus Europos

organizuoto nusikalstamumo grupuočių išitraukimas į neteisėtą prekybą jais, todėl privalu ryžtingai ieškoti būdų, kaip su tuo susidoroti. **Jungtinių Tautų pranešime**² pažymima, kad keletas Rytų Europos valstybių išreiškė savo susirūpinimą dėl prekybos karinių sprogmenų pertekliumi ir prietaisais iš buvusių sovietinių rezervų. Vidurio ir Rytų Europoje sukauptos milžiniškos karinių sprogmenų atsargos. Šių atsargų sunaikinimo programos nėra vykdomos labai sėkmingai, todėl jas reikia smarkiai patobulinti.

4. ESAMA PADĖTIS IR SIŪLOMOS PRIEMONĖS

4.1. Prekyba trąšomis

Reglamento dėl trąšų³ 25 ir 28 straipsniuose numatomos saugumo priemonės, kontrolės ir specialių bandymų reikalavimai amonio nitrato trąšoms. Šiuo reglamentu gamintojai taip pat įpareigojami registruoti gamybos vietas ir jų operatorius.

Komisija svarsto apie šio reglamento pakeitimus, siekdama įdiegti atitinkamus reikalavimus, leidžiančius parduoti amonio nitrato trąšas tik leidimus turintiems asmenims, įrodžiusiems, kad jos bus naudojamos tik žemės ūkio reikmėms. Taip pat reikėtų išnagrinėti pasiūlymą, įpareigojantį tokias medžiagas parduodančias įmones pranešti teisėsaugos institucijoms apie kiekvieną įtartiną sandorį. Valstybės nares reikėtų paskatinti imtis panašių priemonių ir dėl trąšų, kurioms šis reglamentas netaikomas.

4.2. Sprogmenų sandėliavimas

Sprogmenų sandėliavimui yra taikoma **Seveso II direktyva**⁴. Ji taikoma ne patiems sprogmenims, bet stacionariems įrenginiams, kuriuose saugomi dideli pavojingų medžiagų kiekiai. Ši direktyva daugiau skirta įrenginių saugai, o ne jų apsaugai. Direktyva nereikalaujama atlikti apsaugos tyrimus ar taikyti papildomas apsaugos priemones įrenginiams, kurie yra ypač neatsparūs teroristų išpuoliams arba gali tapti teroristų taikiniais. Nepaisant to, reikia pažymėti, kad visos nuostatos, susijusios su avarijų švelninimo pasekmėmis, ypač iš anksto parengti avariniai planai, taip pat labai padės susidorojant su į Seveso įrenginius nukreiptų teroristų išpuolių padariniais. Be to, dalį rizikos įvertinimui reikalingos informacijos jau galima rasti saugos ataskaitose.

Šiuo metu Komisija svarsto objektų, kuriems taikoma Seveso II direktyva ir kuriuose saugomos pavojingos medžiagos arba amonio nitratas, apsaugos klausimus, pvz., galimų suplanuotų priešiško išpuolių ar didelių tyčinių avarijų padarinių analizę ir priemones joms išvengti. 2005 m. balandžio 28–29 d. Budapešte vyko bendras seminaras pavojingų įrenginių apsaugos nuo suplanuotų priešiško išpuolių klausimais. Jo rezultatus galima rasti Komisijos interneto tinklavietėje šiuo adresu:

http://europa.eu.int:8082/comm/environment/seveso/conf_events.htm

Seveso II direktyva daugiausiai taikoma chemijos ir naftos chemijos gamyklose, kur saugomi dideli cheminių preparatų kiekiai. Šioje direktyvoje medžiagos neskirstomos į įprastas pavojingas medžiagas ir sunkias pasekmes sukeliančias pavojingas medžiagas, t. y. tokias, kurių neteisėto

² Jungtinių Tautų pranešimas dėl neteisėtos gamybos ir prekybos sprogmenimis ir jų panaudojimo nusikalstamiems tikslams (2002 m. sausio 23 d.); E/CN.15/2002/9/Add.1

³ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 dėl trąšų.

⁴ Seveso II direktyva (96/82/EB) dėl didelių avarijų pavojaus kontrolės (OL L 10, 1997 m. sausio 14 d.).

naudojimo pasekmės gali būti dideli griovimai arba didelis aukų skaičius. Todėl šioms, potencialiai pavojingoms medžiagoms, reikia taikyti padidėjusią riziką sumažinančias nuostatas.

Komisija valstybėms narėms pateiks rekomendacijas imtis iniciatyvos, gerinant apsaugos priemones visose įmonėse ir tarp asmenų, dirbančių su sunkias pasekmes sukeliančiomis pavojingomis medžiagomis ar atsakingų už jas. Apsauga pagerės sukūrus ir įdiegus apsaugos planus, į kuriuos galėtų būti įtraukti ir kai kurie Komisijos įvardyti elementai.

4.3. Sprogmenų ir kitų pavojingų prekių vežimas

Iki 2005 m. liepos 1 d. ES valstybės narės privalo padaryti pavojingų prekių vežimo apsaugos nuostatų pataisas nacionaliniuose kelių ir geležinkelio transporto teisės aktuose. Tačiau dauguma valstybių narių turi papildomus teisės aktus, reglamentuojančius tam tikrų pavojingų prekių kategorijų kontrolę. *Atitinkamos pramonės asociacijos parengė rekomendacijas visus svarbius sektorius apimančioms pavojingų prekių vežimo apsaugos nuostatomis. Komisija rėmė šią veiklą ir rekomendacijos buvo parengtos 2005 balandžio mėn.* Gerinant sprogmenų vežimo apsaugą labai svarbu bendradarbiauti su pramone, nes ji galėtų sukurti griežtesnes rekomendacijas transporto apsaugos gerinimui.

2004 m. balandžio mėn. Komisija priėmė patobulintas kontrolės nuostatas dėl sprogmenų pervežimo tarp valstybių narių, siekdama sustiprinti tarptautinių pervežimų apsaugą. Šios kontrolės nuostatos yra Komisijos sprendime 2004/388/EB dėl privalomos informacijos ir procedūrų, kurių reikia laikytis tokių tarptautinių pervežimų metu, suderinamumo.

Pagerinta sprogmenų pervežimo tarp valstybių narių kontrolė turėtų palengvinti sprogmenų aptikimą ir patikrinimą, taip pat, ar jų patvirtintas nacionalinės valdžios institucijų. Dokumente taip pat nurodomos su atitinkamomis sprogmenų rūšimis susijusios įmonės ir organizacijos, pervežimo maršrutai bei tranzito valstybės narės institucijų leidimai. Šios priemonės turėtų palengvinti sprogmenų atsekimą jų kelyje iš gamintojo pas vartotoją.

Norėdama įvykdyti ES kovos su terorizmu veiksmų plano tikslus (4.2 punktas), *Komisija pradėjo rengti tiekimo grandinės apsaugos politiką, siekdama papildyti jau galiojančius teisės aktus įvairiose pervežimų apsaugos srityse (oro, jūros ir uostų apsauga) ir pagerinti sausumos pervežimų apsaugą.*

Visų pirma, šia politika siekiama sukurti teisinės ir operatyvines iniciatyvas bei apsaugos priemones, skirtas sustiprinti informuotumą apie apsaugą Europos Sąjungoje nacionalinėje tiekimo grandinėje, nekludant prekybai ir taip pasipriešinant teroristų keliamoms grėsmėms.

Tiekimo grandinės apsauga bus stiprinama palaipsniui. Kai apsaugos supratimas ES krovinių pervežimo srityje taps savaime suprantamu reiškiniu (dėl informuotumo), pagerės įmonių veiklos kokybė ir atsparumas incidentams. Pervežimo apsaugos politikos sėkmė tarptautinėje prekyboje priklauso nuo abipusio bendradarbiavimo.

4.3.1. Sprogmenų ir šaunamųjų ginklų aptikimas oro uostuose

Po rugsėjo 11 d. išpuolių ir kitų, su lėktuvais susijusių incidentų, buvo sustiprinta oro uostų apsauga. **Pagrindų reglamente 2320/2002, nustatančiame civilinės aviacijos saugumo bendrąsias taisykles**, šaunamieji ginklai ir sprogmenys laikomi draudžiamais daiktais ir reikalaujama, kad visi keleiviai ir jų rankinis ar registruotas bagažas būtų tikrinami priimtinais metodais. Komisija atlieka patikrinimus, kurių metu nustatoma, ar šie reikalavimai tinkamai diegiami.

Padedama Aviacijos saugumo komiteto (AVSEC) Komisija šiuo metu rengia priemones, skirtas kontroliuoti valstybių narių oro uostuose naudojamų aptikimo įrangos techninių specifikacijų ir įvertinimo kriterijų taikymą.

4.4. Sprogmenų gamyba, prekyba ir atsekamumas

Tarybos direktyvoje 93/15/EEB dėl civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų pateikimo į rinką ir jos priežiūros nuostatų suderinimo⁵ (pvz., naudojant sprogmenis karjerų eksploatavimui arba griovimo darbams) apibrėžiami pagrindiniai sprogmenų atitikties bandymų reikalavimai, siekiant užtikrinti laisvą šių gaminių judėjimą, nemažinant optimalaus saugos ir saugumo lygio. Ši direktyva taip pat taikoma sprogmenų ir šaudmenų pervežimo kontrolei. Atsižvelgdama į šio teisės akto ribotumą dėl padidėjusios terorizmo grėsmės, Komisija pradėjo dialogą apsaugos klausimais su pramonės atstovais. Nauji darbo metodai gali būti numatyti daugelyje sričių – sprogmenų ir detonatorių žymėjimui, griežtesnėms sandėliavimo ir pervežimo taisyklėms bei pranešimams apie įtartinus sandorius.

Aptikus sprogmenis tyrėjams labai svarbu nustatyti jų kilmę. Pvz., Šveicarijos teisės aktai šiuo klausimu yra labai griežti ir sprogmenų žymėjimas, prieš jiems patenkant į prekybą, yra privalomas. Tačiau išaiškintų atvejų, susijusių su pažymėtais sprogmenimis, skaičius Šveicarijoje nėra daug didesnis už sėkmingai išaiškintus nepažymėtų sprogmenų atvejus.

Komisija siūlo atlikti sprogmenų žymėjimo elektromagnetiniais kodais ekonominės naudos įvertinimą.

4.5. Sprogmenų aptikimas

Sprogmenų aptikimui gali būti naudojami įvairūs metodai (pvz., rentgeno spinduliai, apmokyti šunys, garų aptikimo sistemos). Nei vienas iš metodų nėra visiškai patikimas – ieškant sprogmenų visada reikia derinti kelis iš jų. Tačiau sprogmenis aptikti būtų paprasčiau, jei būtų nustatyta viena, visiems sprogmenims ES privaloma, žymėjimo medžiaga, kadangi jutikliams dažniausiai tereiktų atpažinti vieną medžiagą. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad yra užsienyje pagamintų sprogmenų, svarbu, kad aptikimo įranga sugebėtų atpažinti tiek kitas žymėjimo medžiagas, tiek ir nepažymėtus sprogmenis.

Šiuo metu vykdomos plataus masto tyrimų programos, siejamos su „elektroninės nosies“ ir kitomis technologijomis. Europos Komisijos programa *NOSE II* (antrasis dirbtinės uoslės technologijų tinklas) jau suteikė galimybę sukurti šios srities mokslininkų tinklą. Tačiau pirmas svarbus žingsnis būtų plataus masto studijos apie egzistuojančius aptikimo metodus, tiksliai įvertinant jų rezultatyvumą, aptikimo laiką ir kiekvienos sprogmenų rūšies aptikimo išlaidas. Taip būtų nustatytos technologijų spragos, į kurias reikėtų atsižvelgti tyrimų programose. Taip pat reikėtų tinkamai įvertinti geriausias įrangos kombinacijas, kadangi naudojant vieno žingsnio sistemą patikimai aptikti sprogmenų neįmanoma.

Komisija pradės integruotą aptikimo metodų tyrimą. Taip bus sukurtas pagrindas naujoms teisės aktų iniciatyvoms šioje srityje. Šiuo metu Komisija rekomenduoja sukurti atitinkamas priemones, kad aptikimo įrangos naudojimas atitinkamose strateginėse vietose (t. y. oro uostuose) taptų privalomu.

⁵ OL 121, 15.5.1993.

4.6. Detonatoriai

Dėl savo mažos apimties detonatoriai dažnai gali būti pavogti arba likti neaptikti. Todėl detonatorių aptikimo supaprastinimas būtų svarbus žingsnis apsaugos grandinės stiprinime. Komisijos Jungtinis tyrimų centras galėtų išnagrinėti galimybes, kaip pagerinti jų aptikimą. *Remdamasi JTC tyrimų rezultatais Komisija galėtų siūlyti Tarybos direktyvos 93/15/EEB pakeitimus, kuriuos taikant kai kurie žymėjimai, atpažinimo medžiagos ir įrankiai taptų privalomais.*

4.7. Teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas sprogmenų srityje

Reikia rimtai apsvarstyti, kaip galima nustatyti ir pašalinti pajėgumų trūkumus, susijusius su turimais žmogiškaisiais ištekliais, metodais ir medžiagomis, skirtais aptikti, sunaikinti ir neutralizuoti savadarbius ir standartinius sprogstamuosius įtaisus ES. Naudodamasi 2004 m. Vadovų Tarybai pateiktu klausimynu Komisija surinko informaciją iš valstybių narių. Atlikus analizę, aptiktus trūkumus galima mažinti įvairiais būdais, t. y. nukreipiant mokslinius tyrimus atitinkama linkme ir kuriant valstybių narių bendradarbiavimo struktūras, pvz., tarpusavio pagalbai dvišaliu ar daugiašaliu pagrindu.

4.7.1. Europolo bombų duomenų bazė

Šiuo metu Europolas tvarko ES duomenų bazę, kurioje saugojama informacija apie teroristų ir nusikaltėlių organizacijų naudojamas sprogstamas medžiagas ir įrangą. Europos teisėtvarkos institucijos ir ypač *Sprogstamosios amunicijos sunaikinimo grupės* privalo visą parą turėti prieigą prie turimų duomenų apie sprogmenis, sprogdinimo prietaisus ir jos komponentus, siekiant, kad teroristinio sprogdinimo ar grėsmės atveju būtų galima nedelsiant keistis turima informacija.

Europolas šiuo metu svarsto centralizuotos kompiuterinės sistemos galimybę, kurioje būtų saugomi su bombomis susiję duomenys, t. y. rašytiniai tekstai, struktūriniai duomenys ir daugialypės terpės informacija, pvz., elektroninių dalių ir elektroninių grandinių vaizdai.

Keitimasis informacija, naudojant Europolo duomenų banką, bus labai svarbus „savadarbių sprogmenų“ srityje. Šis tinklas taptų idealia priemone kuriant savadarbės sprogdinimo įrangos sąrašą ir įvertinant šią įrangą.

Europolas turėtų skatinti, kad kompetentingos valstybių narių institucijos ir Komisija naudotųsi jo sukurta teroristų naudojamos sprogdinimo prietaisų ir medžiagų duomenų baze ir kas šeši mėnesiai praneštų apie valstybių narių indėlį.

4.7.2. Valstybių narių pajėgumų registras

Praėjusiais metais Komisija pateikė Vadovų Tarybai klausimyną, skirtą įvertinti valstybių narių pajėgumus ir būsimą jų grupių koordinavimą. Naudojantis klausimynu surinkta informacija buvo lengviau įvertinti valstybių narių žmogiškųjų išteklių, metodų ir priemonių pajėgumus, skirtus aptikti, įsikišti ir neutralizuoti savadarbius ir nestandartinius sprogdinimo prietaisus. Šiuo registru taip pat įvertinami valstybių narių teismo tyrimų pajėgumai bombų išpuolių atvejais. Jis taip pat bus pirmas žingsnis ateityje panaudojant solidarumo tarp valstybių šalių mechanizmą įvykus dideliame teroro aktui.

4.7.3. Sprogstamosios amunicijos sunaikinimo grupių tinklas

Atlikus pajėgumų įvertinimą, reikėtų apsvarstyti valstybių narių sprogstamosios amunicijos sunaikinimo grupių tinklų sukūrimą, remiantis tokiais kitų sričių pavyzdžiais, kaip visuomenės

veikėjų apsaugos tinklo sukūrimas. Šis tinklas tarnautų atviram ir sklandžiam keitimuisi informacija apie naudojamus metodus ir operatyvinę taktiką. Be to, tinklo darbe pirmenybė būtų teikiama aptikimo pajėgumų pagerinimui.

Šiuo metu Komisija analizuoja valstybių narių atsakymus į klausimyną pateiktus klausimus ir rengia sprogstamosios amunicijos sunaikinimo grupių tinklo planą.

4.7.4. Savadarbių sprogdinimo prietaisų teismo ekspertizės tinklas

Kito etapo metu, siūlomas sprogstamosios amunicijos sunaikinimo grupių tinklas papildytų savo pajėgumus keitimuisi informacija apie savadarbių sprogdinimo prietaisų teismo ekspertizės aspektus. *Teismo ekspertizės tinklas būtų pirmasis žingsnis kuriant bendrą ekspertizės ir mokslinių tyrimų strategijos politiką ir suderinant šiose srityse pritaikomus metodus.*

4.8. Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra

Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra gali padėti sumažinti rizikas, susijusias su šaunamųjų ginklų, sprogmenų, bombų gamybos įrangos gamyba, pervežimu ir sandėliavimu bei teroristinius išpuolius rengti naudojamomis technologijomis. Pasinaudojant mokslinių tyrimų rezultatais galima patobulinti aptikimo, žymėjimo ir stebėjimo sistemas.

Buvo pradėti vykdyti trejų metų trukmės Parengiamieji veiksmai, numatyti 2004–2006 m., siekiant skatinti Europos mokslinių, technologinių ir pramonės gebėjimų tobulinimui palankias sąlygas ir aplinką bei atlikti padėties analizę, numatant nuo 2007 m. vykdyti kompleksinę Europos apsaugos tyrimų programą. Parengiamieji veiksmai apima 5 prioritetines tyrimų sritis, įskaitant kovą su terorizmu.

Su Parengiamaisiais veiksmais susijusi tolimesnė veikla, daugiametė Europos saugumo tyrimų programa, vykdytų atitinkamai nukreiptus mokslinius tyrimus, atsižvelgdama į galutinio vartotojo poreikius. *Septintąją mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros pagrindų programą Komisija pakvietė teikti paraiškas dėl patobulintų nanotechnologinių apsaugos sistemų pritaikymo, įskaitant sprogmenų aptikimo įrangą.*

4.9. Teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas šaunamųjų ginklų srityje

Savo veiklą jau pradėjo keletas iniciatyvų, kuriomis siekiama pagerinti teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą kovoje su neteisėtais šaunamaisiais ginklais. Šios veiklos rezultatų laukiama 2005 m. Europolas, veikdamas pagal Kovos su terorizmu grupės ginklų neplatavimo programą, teiks operatyvinę pagalbą tyrimams valstybėse narėse ir platins strategines pagalbos priemones. Šiuo metu Europolas vykdo galimybių studiją neteisėtos šaunamųjų ginklų prekybos srityje, norėdamas nuspręsti, ar 2005 m. galima pradėti nagrinėti darbinius dokumentus, susijusius su šaunamaisiais ginklais. Be to, 2005 m. Europolio veiklos programoje numatyta neteisėtų šaunamųjų ginklų atsekimo ES pajėgumų plėtra.

Reikia apsvarstyti teisės aktą, nustatantį bendrus standartus pranešimams apie konfiskuotus ar atgautus šaunamuosius ginklus, kurie buvo naudoti nusikalstamiems tikslams, arba apie ne pagal tikslą panaudotus, dingusius ar pavogtus šaunamuosius ginklus. Tai palengvintų pasikeitimą tyrimams skirta informacija ir bendrų nuostatų žvalgybos duomenų analizės metodo nustatymui.

4.10. Šaunamieji ginklai – importo ir eksporto leidimų režimas ir kiti JT protokolo įdiegimo aspektai

Iki 2007 m., po vidinių konsultacijų su valstybėmis narėmis ir suinteresuotomis šalimis, Komisija pateiks pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl importo ir eksporto leidimų šaunamiesiems ginklams išdavimo sistemos.

Šiuo reglamentu siekiama įtraukti **JT protokolo dėl neteisėtos šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybos ir prekybos** 10 straipsnį į Bendrijos teisės aktus. Siekiant įgyvendinti šį JT protokolą, reikia išspręsti daug problemų, pvz., muitinės, prekybos, sprogmenų, vidaus rinkos ir išorinių santykių srityse, todėl pasiūlyme bus atsižvelgta į visus šiuos elementus.

2005 m. Komisija taip pat siūlys Direktyvos 91/477⁶ techninį pakeitimą, siekiant įtraukti Protokole numatytas atitinkamas nuostatas dėl Direktyvoje minimų ginklų perdavimo Bendrijos viduje, ir, ypač, to paties Protokolo 10 straipsnį dėl bendrų privalomų nuostatų eksporto, importo ir tranzito perdavimo leidimų išdavimo ar patvirtinimo tvarkai. Veikianti eksporto ir importo leidimų išdavimo tvarka tarnaus kaip svarbus šaunamųjų ginklų eksporto ir importo iš Europos Sąjungos ir į ją kontrolės įrankis bei prisidės prie terorizmo prevencijos ir tyrimo mechanizmo.

Tačiau patobulintas importo ir eksporto režimas yra tik vienas iš elementų, užkertančių kelią neteisėtai prekybai šaunamaisiais ginklais, ir privalo būti derinamas su veiksmingu sienų valdymu, apimančiu aktyvią bendradarbiavimo politiką šioje srityje.

⁶ 1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (91/477/EEB).